

- здійснити подальші заходи щодо приєднання України до Схем сортової сертифікації насіння, яке призначено до міжнародної торгівлі для груп таких культур, як трави, бобові, хрестоцвітні, олійні і прядивні;

- встановити державне замовлення на створення нових сортів рослин вітчизняної селекції, фінансування державної експертизи сортів рослин та державних програм підтримки насінництва;

- розробити чіткий механізм отримання роялтих платежів на основі реального відображення використання вартості насіння і садивного матеріалу, використовуючи ліцензійні та субліцензійні угоди й їх реєстрацію незалежним органом обліку, нагляду та контролю.

Вирішення цих проблем надасть можливість налагодження міжнародної співпраці України у сфері охорони прав на сорти рослин та комерційного обігу насіння і садивного матеріалу.

УДК 633.1:631.53.011.01

В.М. СОКОЛОВ, В.В. ВИШНЕВСЬКИЙ
Селекційно-генетичний інститут – Національний центр насіннізнавства та сортовивчення, Україна

НАУКОВІ ПІДХОДИ В НАСІННИЦТВІ – ЗАПОРУКА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАСІННЯ

В останні роки у вітчизняному насінництві відбуваються значні зміни, пов'язані з поступовою інтеграцією України у світову насінневу спільноту. А оскільки озима пшениця залишається основною продовольчою культурою як у світі, так і в нашій країні, перед виробниками насіння ставиться відповідальне завдання – доведення його посівних кондицій до міжнародного рівня.

Без наукового підходу вирішити це завдання неможливо. На сьогоднішньому етапі актуальними залишаються дослідження з удосконалення окремих елементів насінницької технології та методів контролю якості насіння, які передбачають:

- вивчення мінливості показників продуктивності культури та якості продукції від застосування різних засобів покращення насіння, інтегрованого захисту насіння та насінницьких посівів від шкідливих організмів, впровадження ефективних агротехнічних прийомів та інших інноваційних заходів.

- вивчення передового вітчизняного та зарубіжного досвіду ведення насінництва, здійснення сертифікації насіння на основі ефективних методів контролювання його якості, удосконалення чинних та розроблення нових НД, що регламентують насінництво.

Саме ці та інші дослідження в Україні на найближчу п'ятирічку координує Селекційно-генетичний інститут – НЦНС за виконання програми наукових досліджень НААН «Селекція зернових і зернобобових культур».

Зокрема, в інституті проводяться дослідження зі стандартизації і сертифікації насіння, з обґрунтування нормативів його якості, удосконалення методів насінневого контролю. На основі отриманих даних розробляються проекти нових насінневих стандартів, гармонізованих з кращими світовими аналогами. Разом з іншими фахівцями підготовлено і впроваджуються нові методики інспектування сортових посівів зернових культур, кукурудзи і сорго, олійних та інших культур, в основу яких покладено принципи сортової сертифікації насіння відповідних Схем ОЕСР.

У рамках робіт з оптимізації внутрішньогосподарського контролю розгорнуто широкі дослідження з вивчення повного переліку сортових ознак зернових культур сортів власної селекції. Проводиться постійний моніторинг сортової чистоти насінницьких посів, розміщених в мережі насінницьких господарств інституту. Крім основних спостережень в посівах та на ділянках ґрунтового контролю, застосовується електрофоретичний метод. Завдяки оперативним даним вживаються необхідні заходи, в результаті чого вироблене в мережі СГ-НЦНС насіння має найвищі сортові та посівні кондиції.

УДК 633.1:631.531.01/02

В.В. ВИШНЕВСЬКИЙ, М.О. КИНДРУК, А.М. ВИШНЕВСЬКА
Селекційно-генетичний інститут – Національний центр насіннезнавства та сортовивчення, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИРІШЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ПИТАНЬ НАСІННИЦТВА ПШЕНИЦІ

У вітчизняному насінництві зернових культур і, зокрема, пшениці існує ще чимало невирішених питань, які потребують подальшого вивчення. Це стосується оптимізації агротехнічних заходів, використання засобів захисту і стимуляції насіння, підвищення насінневої продуктивності сучасних сортів, удосконалення стандартизації і сертифікації насіння тощо.

Щоб вирішити ці та інші завдання, слід подбати про відродження та подальший розвиток насіннезнавства як теоретичної бази насінництва. Вирощування високоякісного і конкурентоспроможного насіння пшениці повинно базуватися на великому обсязі знань про нього як живий організм, здатний постійно змінюватися під впливом різних чинників.